

"הצינור" כמשל: כך תדעו למי שייכות הזכויות על יצירה בעבודה

שלחו להדפסה

קביעת בית המשפט האזורי בתל אביב כי הזכויות על דף הפייסבוק של תוכנית "הצינור" שייכות למגיש התוכנית בעבר גיא לרר ולא לערוץ עשר, בו היא משודרת, מעלה מספר שאלות בנוגע לזכויותיהם של עובדים ומעסיקים על יצירות במקום העבודה. כך תדעו אם פגעו בזכויות שלכם צחי שדה

זכויות עובדים והרשת החברתית: לאחר שבית הדין האזורי לעבודה בתל אביב קבע השבוע כי הזכויות על דף הפייסבוק של תוכנית ה"צינור", אותה הגיש גיא לרר בערוץ עשר עד שעבר לרשת, [שייכות ללרר ולא לערוץ](#). בדקנו מהן בעצם זכויות העובדים על יצירותיהם מול המעסיקים. ומדוע קבע בית הדין כי זכויותיו של לרר גברו על אלו של ערוץ עשר במקרה התקדימי שבו נדרש בית הדין לקבוע בעלות בין עובד ומעביד על דף ברשת החברתית.

לחצו כאן
להגדיל הטקסט

• עוד על [זכויות עובדים](#) בערוץ [הקריירה](#)

גיא לרר לצד שם תוכניתו החדשה ברשת (צילום: מיכה לובטון)

למי שייכות הזכויות על יצירה של עובד?

"כלל, הבעלות הראשונית בזכות היוצרים ביצירה שייכת ליוצר", מסביר עו"ד גבי דיסני, שותף במחלקת ליטיגציה וראש מחלקת קניין רוחני ממשד ש.פרידמן ושות'. "סעיף 33 לחוק זכויות יוצרים, הקובע כי היוצר של יצירה הוא הבעלים הראשון של זכות היוצרים ביצירה. אולם במקרים בהם מתקיימים יחסי עובד מעביד, בהתאם להוראות סעיף 34 לחוק זכות יוצרים, ברירת המחל הפוכה - המעביד הוא הבעלים הראשון של זכות היוצרים ביצירה שנוצרה על ידי עובד לצורך עבודתו ובמהלכה, אלא אם כן הוסכם אחרת בין הצדדים".

עו"ד אוהד גלעדי, מומחה בדיני עבודה ושותף בנ. פינברג ושות' מדגיש כי בעבודות מסורתיות השאלה של זכות הבעלות על תוצרי העבודה איננה מתעוררת: "ברור שהתוצרים של פעילות תעשייתית שייכת למעסיק אשר בשירותו הם יוצרו, ולא לעובד".

עם זאת, עו"ד גלעדי מסביר כי מבחינת זכויות קניין רוחני, כלומר זכות בעלות על יצירה שהיא פרי מחשבה, מקורית וייחודית, צריכים להתקיים שלושה תנאים עיקריים כדי לקבוע שהבעלות היא של המעסיק ולא של העובד.

- **מדובר ב"יצירה"** - תוצר של עבודה אנושית, שהושקעו בה זמן ומשאבים ואשר יש בה מידה של מקוריות, יצירתיות וייחודיות.
- **היצירה נוצרה על ידי עובד** - דהיינו במסגרת "יחסי עבודה".
- **היצירה נוצרה "לצורך העבודה"** ו"במהלכה".

עו"ד גלעדי מדגיש, שהבעלות על "סוד מסחרי" (מידע עסקי שאינו נחלת הרבים) תמיד תהיה של המעסיק.

הסילבוס של המנכ"ל

מספר דוגמאות מבתי הדין לעבודה אליהם הגיעו תביעות של עובדים ומעסיקים, אשר טענו כי הופרו זכויות היוצרים שלהם, יכולות ללמד על עמדתם של בתי הדין בנושא.

עו"ד דיסני מספר כי במקרה של ד"ר ארנון פרי שתבע את חברת ל.ה.ב. (1992) לימודי הכשרה בניהול בע"מ, התובע, ד"ר ארנון פרי, שימש מנכ"ל של החברה וכן כמרכז אקדמי של קורס "ניהול עסקי בנדל"ן" שהועבר בחברה. בתקופה זו כתב סילבוס (תיאור) לקורס הנ"ל, ולאחר עזיבתו המשיכה החברה לעשות שימוש בסילבוס, בשינויים מסוימים.

טענת פרי הייתה כי הוא בעל זכות יוצרים ביצירה (סילבוס), שכן הוא חיבר אותה בתוקף תפקידו כמרכז אקדמי של הקורס, תפקיד שמילא כקבלן עצמאי ולא כעובד החברה, ולכן הבעלות ביצירה היא שלו. בית המשפט דחה את התביעה וקבע כי למרות שהתובע חיבר את היצירה בכובעו כמרכז אקדמי ולא כמנכ"ל, הוא עשה כן בהיותו עובד של החברה, כאשר שררו בינו לבין החברה יחסי עובד מעביד.

מה מותר למעסיקים לדרוש מבחינת שעות נוספות?

עו"ד גלעדי מספר כי בהליך אחר שהובא לפני בית הדין לעבודה טען בעלים של משרד עורכי דין, שעורכת דין שכירה שסיימה לעבוד במשרדו עשתה לאחר מכן שימוש ביצירותיו (כתבי טענות בהליכי פשיטת רגל). הנתבעת מצידה טענה כי אין שום דבר ייחודי, מקורי ויצירתי בכתבי טענות אלו ועל כן אין מדובר ב"יצירות".

בית הדין לעבודה קבע כי התובע לא ממש הוכיח שמדובר ב"יצירה" שלו, שהשקיע בה מחשבתו, משאביו, יצירתיות, מיוחדות וכיוצ"ב, או כי מדובר ב"פורמט" שיצר בעמל רב ולצרכי משרדו בלבד. על כן התביעה נדחתה.

"צינור" של לרר והזכויות שלכם

לרר, שעבר לרשת לפני מספר חודשים בעת פיצול ערוץ 2, טען כי העמוד אותו הקים בתקופת הנחיית התוכנית, אשר הגיע ליותר ממיליון חברים במהלך אותה תקופה, שייך לו באופן אישי וכי לערוץ עשר אין שום זכות עליו. עוד טען לרר, שבאותה תקופה לא היו בינו לבין הערוץ יחסי עובד מעביד, שכן כיהן בתפקיד כתב חדשות ואת השכר עבור תוכנית "הצינור" החל לקבל רק שלוש שנים לאחר יצירת פורמט התוכנית.

בערוץ עשר טענו, לעומת זאת, כי מכיוון שלרר היה מועסק בערוץ והדף הוקם בזמן הנחיית התוכנית, העמוד שייך להם, לאור העובדה ששררו בין הצדדים יחסי עובד ומעביד.

עו"ד גלעדי מסביר כי במקרה זה מדובר ב"פסיקה חדשנית של בית הדין לעבודה בעניין כמעט בתולי". במסגרת ההחלטה, בית הדין לעבודה קבע סדרה של סממנים לפיהם תיבחן שאלת הבעלות בדף שעובד פותח ברשת חברתית.

בין מבחנים אלה: מי יזם את פתיחת הדף ולאילו מטרה נפתח, מידת ההתאמה בין תכני הדף לבין העבודה של העובד, שעות תפעול הדף, נשיאה בהוצאות קידום הדף ומעורבות המעסיק בתפעול הדף.

הרשת החברתית מציבה אתגרים חדשים בפני בתי הדין לעבודה (קרדיט: shutterstock)

עו"ד דיסני מציין כי בית המשפט האזורי לעבודה בחן את מכלול הנסיבות, וקבע כי קיימים סממנים רבים המעידים על כך שחשבון הפייסבוק שייך ללרר, ובין היתר פורטו הנסיבות הבאות:

דף הפייסבוק הוקם ביוזמתו של לרר, ללא מעורבות ערוץ עשר ובמטרה לייצר קהילה חברתית פעילה, לצד שידור הפינה הטלוויזיונית ובהמשך שידור התוכנית היומית, שנועדה לשדר תכני רשת.

קיימת הפרדה בין פעילות לרר בדף הפייסבוק לפעילותו במסגרת התוכנית, עד כדי כך שלא ניתן לקבוע כי עבודתו של לרר על דף הפייסבוק הייתה בגדר עבודה נלווית לעבודתו על התוכנית.

בראשית הדרך מדובר היה **בעבודה שבוצעה לחלוטין על חשבון שעות הפנאי של לרר** ומחוץ לשעות עבודתו בחדשות 10. בהמשך, עבודתו על דף הפייסבוק התמזגה, מבחינת שעות העבודה, עם עבודתו על תוכנית הצינור.

עבודתו של לרר על דף הפייסבוק לא הוגדרה בהסכם בין הצדדים ולא היוותה חלק מובהק מעבודתו העיקרית בחדשות 10. בנוסף, "התובעות, בניגוד ללרר, לא השקיעו משאבים של ממש בדף, אם בכלל".

Server Error in '/' Application.

Runtime Error

Description: An application error occurred on the server. The current custom error settings for this application prevent the details of the application error from being viewed remotely (for security reasons). It could, however, be viewed by browsers running on the local server machine.

Details: To enable the details of this specific error message to be viewable on remote machines, please create a <customErrors> tag with the following configuration in the WebResource file:

"בשורה התחתונה", מסביר עו"ד גלעדי, "בית הדין לעבודה קבע כי אין מדובר ביצירה שנוצרה לצורך העבודה ובמהלכה, ולכן דחה את תביעת המעסיקה להפרת זכויות יוצרים". הוא מזכיר כי לערוץ עשר זכות ערעור לבית הדין הארצי לעבודה. "ככל שיוגש ערעור, יידרש בית הדין הארצי לעבודה, כנראה לראשונה, לדיון מקיף בעניין זה".

אז מה עושה עובד שמגלה כי הופרו זכויות היוצרים שלו? "קודם כל עליו לבדוק היטב את חוזה עבודתו". מסביר עו"ד גלעדי, "כמו כן, יש לבדוק היטב האם מדובר ביצירה שנוצרה לצורך העבודה ובמהלכה".

עו"ד דיסני מציין כי "במקרים בהם העובד סבור כי זכויות היוצרים ביצירה שייכות לו על פי דין וכי המעסיק אינו מכבד את זכויותיו, העובד רשאי כמובן לפנות בעניין זה למעסיק, ובמידת הצורך להסתייע בייעוץ משפטי לצורך מיצוי זכויותיו".

